

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Економічний факультет

Кафедра фінансів і кредиту

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан економічного факультету

/Роман ГРЕШКО/

від «27» серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

«ФІНАНСИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД»

вибіркова

Освітньо-професійна програма: Фінанси, банківська справа та страхування
Спеціальність: 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Галузь знань: 07 «Управління і адміністрування»
Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
Факультет: економічний
Мова навчання: українська

Чернівці 2025 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Фінанси територіальних громад» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа та страхування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» галузі знань 07 «Управління і адміністрування», затвердженої рішенням Вченої ради Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича від 26.05.2022 року, протокол № 6, та введеної в дію наказом ректора № 173 від 07.06.2022 р.

Розробник: **Легкоступ Ігор Іванович**, асистент кафедри фінансів і кредиту,
кандидат економічних наук

Викладач: **Легкоступ Ігор Іванович**, асистент кафедри фінансів і кредиту,
кандидат економічних наук

Погоджено з гарантом ОП **Наталія БАК**

Затверджено на засіданні кафедри фінансів і кредиту

Протокол № 1 від «27» серпня 2025 року

Завідувач кафедри **Петро НІКІФОРОВ**

Схвалено методичною радою економічного факультету

Протокол № 1 від «27» серпня 2025 року

Голова методичної ради **Ірина НИКИФОРАК**

Мета навчальної дисципліни: сформувати у здобувачів теоретичні знання та практичні навички у сфері функціонування фінансів територіальних громад в Україні та за кордоном. Вивчення цієї вибіркової дисципліни дозволить здобувачам набути додаткових загальних і фахових компетентностей, які розширяють їхні можливості для професійної самореалізації, зокрема при роботі у органах місцевого самоврядування.

Пререквізити. Дисципліни, обов'язкові для вивчення здобувачем вищої освіти до початку роботи над курсом «Фінанси територіальних громад», - це «Економічна теорія», «Гроші і кредит», «Фінанси», «Бюджетна система».

Результати навчання. Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування») вивчення дисципліни «Фінанси територіальних громад» сприяє формуванню наступних компетентностей і програмних результатів навчання:

Інтегральна компетентність:

- Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності в галузі фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку, або в процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

Загальні компетентності:

- Здатність проведення досліджень на відповідному рівні;
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- Здатність працювати автономно.

Фахові компетентності:

- Розуміння особливостей функціонування фінансів територіальних громад.
- Здатність до діагностики стану фінансових систем (фінанси територіальних громад, бюджетна системи)
- Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку

Програмні результати навчання:

- Знати механізм функціонування фінансів територіальних громад;
- Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань і змістовно інтерпретувати отримані результати
- Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

Опис навчальної дисципліни

Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин					Вид підсумкового контролю	
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	Практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота		індивідуальні завдання
денна	IV	VII	3	90	2	15	30	-	-	45	-	залік

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Суть і склад фінансів ТГ. Місцеві бюджети та міжбюджетні відносини												
Тема 1. Фінанси територіальних громад, їх суть, склад і роль у розвитку економічної та соціальної інфраструктури	10	2	3	-	-	5	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Фінансові ресурси територіальних громад	12	2	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Місцеві бюджети – визначальна ланка фінансів громад	12	2	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Міжбюджетні відносини та їх вплив на фінанси ТГ	12	2	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Разом за ЗМ1	46	8	15	-	-	23	-	-	-	-	-	-
Змістовий модуль 2. Управління фінансами ТГ та організація фінансів комунальних підприємств												
Тема 5. Бюджетний процес на місцевому рівні та його учасники	12	2	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 6. Управління фінансами ТГ	11	2	4	-	-	5	-	-	-	-	-	-
Тема 7. Фінансове забезпечення підприємств комунальної власності	12	2	4	-	-	6	-	-	-	-	-	-
Тема 8. Основи організації фінансів ТГ у зарубіжних країнах	9	1	3	-	-	5	-	-	-	-	-	-
Разом за ЗМ 2	44	7	15	-	-	22	-	-	-	-	-	-
Усього годин	90	15	30	-	-	45	-	-	-	-	-	-

Тематика лекційних занять з переліком питань

№	Назва теми з основними питаннями
1	Тема: Фінанси територіальних громад, їх суть, склад і роль у розвитку економічної та соціальної інфраструктури 1. Поняття та суть фінансів територіальних громад 2. Теорії місцевого самоврядування 3. Історія фінансів територіальних громад в Україні
2	Тема: Фінансові ресурси територіальних громад 1. Поняття та склад фінансових ресурсів територіальних громад 2. Фінансова незалежність територіальних громад 3. Позикові ресурси громад в Україні
3	Тема: Місцеві бюджети – визначальна ланка фінансів громад 1. Місцеві бюджети в бюджетній системі України 2. Доходи бюджетів громад 3. Видатки бюджетів громад 4. Бюджет участі (громадський бюджет)
4	Тема: Міжбюджетні відносини та їх вплив на фінанси ТГ 1. Зміст та передумови міжбюджетних відносин 2. Регулювання міжбюджетних відносин 3. Міжбюджетні трансферти в Україні
5	Тема: Бюджетний процес на місцевому рівні та його учасники 1. Складання проекту та прогнозу бюджету 2. Затвердження бюджету 3. Виконання бюджету та бюджетна звітність
6	Тема: Управління фінансами ТГ 1. Планування фінансів ТГ 2. Функції та засади фінансового відділу громади 3. Права та обов'язки фахівця фінансового відділу громади
7	Тема: Фінансове забезпечення підприємств комунальної власності 1. Види підприємств у власності громади 2. Планування фінансів підприємств ком. власності 3. Особливості оцінювання фін. стану ком. підприємств
8	Тема: Основи організації фінансів ТГ у зарубіжних країнах 1. Особливості організації фінансів ТГ за кордоном 2. Доходи та видатки фінансів ТГ у зарубіжних країнах

Тематика практичних занять з переліком питань

№	Назва теми з основними питаннями
1	Тема: Фінанси територіальних громад, їх суть, склад і роль у розвитку економічної та соціальної інфраструктури 1. Поняття та суть територіальної громади 2. Зміст фінансів територіальних громад 3. Теорії та моделі місцевого самоврядування 4. Історія фінансів територіальних громад в Україні
2	Тема: Фінанси територіальних громад, їх суть, склад і роль у розвитку економічної та соціальної інфраструктури Завдання: Навчитися робити аналіз динаміки та структури доходів та видатків

	бюджету громади
3	Тема: Фінансові ресурси територіальних громад 1. Поняття та склад фінансових ресурсів територіальних громад 2. Фінансова незалежність територіальних громад 3. Позикові ресурси громад в Україні 4. Цільові фонди ТГ
4	Тема: Фінансові ресурси територіальних громад Завдання: Навчитися розраховувати окремі показники бюджету громади
5	Тема: Місцеві бюджети – визначальна ланка фінансів громад 1. Місцеві бюджети в бюджетній системі України 2. Доходи бюджетів громад 3. Видатки бюджетів громад 4. Бюджет участі (громадський бюджет)
6	Тема. Місцеві бюджети – визначальна ланка фінансів громад Завдання: Навчитися розраховувати структуру доходів та видатків місцевих бюджетів
7	Тема: Міжбюджетні відносини та їх вплив на фінанси ТГ 1. Зміст та передумови міжбюджетних відносин 2. Регулювання міжбюджетних відносин 3. Міжбюджетні трансферти в Україні 4. Вплив міжбюджетних відносин на фінансову спроможність ТГ
8	Тема. Міжбюджетні відносини та їх вплив на фінанси ТГ Завдання: знати сутність міжбюджетних відносин, основні засади бюджетного регулювання. Навчитися розраховувати базову та реверсну дотацію
9	Тема: Бюджетний процес на місцевому рівні та його учасники 1. Складання проекту та прогнозу бюджету 2. Затвердження бюджету 3. Виконання бюджету 4. Бюджетна звітність
10	Тема. Бюджетний процес на місцевому рівні та його учасники Завдання: знати етапи та учасників бюджетного процесу на місцевому рівні. Навчитися планувати доходи та видатки місцевих бюджетів
11	Тема: Управління фінансами ТГ 1. Планування фінансів ТГ 2. Функції та засади фінансового відділу громади 3. Права та обов'язки фахівця фінансового відділу громади 4. Взаємодія фінансового відділу з іншими учасниками бюджетного процесу
12	Тема. Управління фінансами ТГ Завдання: знати основні засади управління місцевими фінансами, основні функції та склад місцевого фінансового органу. Навчитися робити аналіз фінансового стану місцевого бюджету
13	Тема: Фінансове забезпечення підприємств комунальної власності 1. Види підприємств у власності громади 2. Планування фінансів підприємств ком. власності 3. Особливості оцінювання фін. стану ком. підприємств
14	Тема. Фінансове забезпечення підприємств комунальної власності Завдання: знати засади фінансового забезпечення підприємств комунальної власності. Навчитися розраховувати фінансові показники комунальних та транспортних підприємств, підприємств житлового господарства
15	Тема: Основи організації фінансів ТГ у зарубіжних країнах 1. Особливості організації фінансів ТГ за кордоном 2. Доходи та видатки фінансів ТГ у зарубіжних країнах

Індивідуальні науково-дослідні завдання

№	Завдання до тем
1	Вплив фінансів ТГ на економічний розвиток громад
2	Управління фінансами ТГ
3	Джерела, склад і структура доходів місцевих бюджетів.
4	Види податкових надходжень до бюджетів ТГ
5	Роль загальнодержавних податків і зборів у формуванні місцевих бюджетів.
6	Місцеві податки і збори, їх роль у формуванні бюджетів ТГ
7	Склад і структура видатків бюджетів ТГ
8	Особливості планування видатків на освіту
9	Шляхи вдосконалення бюджетного нормування
10	Види бюджетних трансфертів
11	Особливості фінансового планування ТГ
12	Фінансове планування на підприємствах комунальної власності.
13	Особливості формування виручки від реалізації продукції в підприємствах комунальної власності.
14	Прибуток підприємств комунальної власності та його розподіл
15	Структура місцевих бюджетів у зарубіжних країнах.
16	Застосування світового досвіду організації фінансів ТГ в Україні.
17	Фінансова незалежність територіальних громад
18	Бюджет участі та його роль у Вашій громаді
19	Планування видатків на ремонтні роботи
20	Планування видатків на транспортні потреби
21	Як покрити дефіцит коштів громади?

Завдання для самостійної роботи студентів

Самостійна робота здобувача з дисципліни «Фінанси територіальних громад» спрямована на узагальнення, засвоєння та закріплення знань по кожній темі. Вона включає такі види робіт: опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури, підготовку до практичних занять, розгляд питань, які виносились на самостійне вивчення, вирішення практичних ситуацій. Самостійна робота студентів оцінюється при виконанні ними практичних та тестових завдань.

№	Назва теми	Завдання для самостійної роботи	К-сть год.
1	Тема: Фінанси територіальних громад, їх суть, склад і роль у розвитку економічної та соціальної інфраструктури	<ol style="list-style-type: none"> 1. З'ясуйте особливості та характерні ознаки фінансових відносин у сфері фінансів ТГ 2. Назвіть особливості функціонування фінансового механізму ТГ 3. Охарактеризуйте склад фінансів ТГ 4. З'ясуйте вплив фінансів ТГ на економічний розвиток громади 5. З'ясуйте вплив фінансів ТГ на соціальний розвиток регіонів 6. Зробіть практичне завдання до теми 1 	6
2	Тема: Фінансові ресурси ТГ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Визначте схематично склад фінансових ресурсів ТГ 	6

		<ol style="list-style-type: none"> 2. З'ясуйте роль позикових коштів у формуванні фінансів ТГ в Україні 3. Назвіть проблеми комунального кредиту в Україні 4. Розрахуйте структуру фінансових ресурсів вашої територіальної громади 5. Зробіть висновки щодо складу та структури фінансових ресурсів вашої територіальної громади 	
3	Тема: Місцеві бюджети – визначальна ланка фінансів ТГ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Визначте види податкових надходжень до місцевих бюджетів 2. З'ясуйте основні напрями використання коштів місцевих бюджетів 3. Розрахуйте структуру доходів вашої територіальної громади 4. Розрахуйте структуру видатків вашої територіальної громади 5. Назвіть відмінності між власними та закріпленими доходами місцевого бюджету 6. Розрахуйте частку власних та закріплених доходів вашої територіальної громади 	6
4	Тема: Міжбюджетні відносини їх вплив на фінанси ТГ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Визначте причини міжбюджетних відносин 2. З'ясуйте цілі бюджетного регулювання 3. З'ясуйте види бюджетного регулювання 4. Що таке фіскальні дисбаланси і якими вони бувають? 5. З'ясуйте, що таке індекс податкостроможності 6. Які відмінності між базовою та реверсною дотацією? 7. Якими бувають міжбюджетні трансферти? 	6
5	Тема: Бюджетний процес ТГ та його учасники	<ol style="list-style-type: none"> 1. З'ясуйте особливості бюджетного процесу на місцевому рівні 2. Визначте основних учасників бюджетного процесу на місцевому рівні 3. З'ясуйте зміст фінансового планування 4. За яких умов вносяться зміни до місцевих бюджетів? 5. Яким чином відбувається виконання місцевого бюджету? 6. Хто контролює виконання місцевих бюджетів в Україні? 	6
6	Тема: Управління фінансами ТГ	<ol style="list-style-type: none"> 1. З'ясуйте особливості фінансового планування в бюджетній сфері на місцевому рівні 2. З'ясуйте основні функції місцевого фінансового органу 3. Для чого проводиться аналіз фінансового стану місцевого бюджету? 4. З'ясуйте основні посадові обов'язки спеціаліста у місцевому фінансовому органі 5. Визначте основні методи фінансового контролю на місцевому рівні 	5
7	Тема: Фінансове	<ol style="list-style-type: none"> 1. Якими бувають види комунальних 	5

	забезпечення підприємств комунальної власності	підприємств? 2. Фінансове планування на підприємствах комунальної власності 3. Фінансове планування на транспортних комунальних підприємствах 4. З'ясуйте, за яких умов відбувається дотування місцевих комунальних підприємств 5. Фінансове планування житлово-комунального господарства 6. Формування прибутку на комунальних підприємствах	
8	Тема: Основи організації фінансів ТГ у зарубіжних країнах	1. Європейська Хартія місцевого самоврядування 2. Місцеві бюджети у зарубіжних країнах 3. Місцеві податки у зарубіжних країнах 4. Структура місцевих бюджетів у зарубіжних країнах 5. Бюджетний федералізм та його особливості 6. Комунальний кредит за кордоном 7. Міжбюджетні відносини за кордоном	5
Усього годин			45

Методи навчання:

- вербальні методи (лекція, диспут, пояснення, розповідь);
- практичні методи (практичні роботи);
- наочні методи (демонстрація, ілюстрація);
- проблемно-пошукові методи;
- робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами;
- самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни;
- дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

Система контролю та оцінювання:

Методи контролю:

- презентація результатів виконання індивідуальних завдань (творчих, розрахункових, аналітичних);
- тестування;
- аналітичні звіти;
- усне опитування;
- письмове опитування;
- розв'язування практичних ситуацій.

Форми контролю: підсумковий контроль – залік.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Відвідування занять. Відвідування занять - обов'язкова умова виконання навчального плану дисципліни. За відсутності здобувача на практичному занятті без поважної причини він втрачає можливість отримати бали як результат його оцінювання по

конкретній темі. Форми навчання визначені затвердженим графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Критерії оцінювання:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання різноманітних джерел інформації; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової та вітчизняної практики;

при виконанні письмових завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладання матеріалу, використання різноманітних джерел, законодавчих актів, прикладів і фактичного матеріалу тощо; правильність проведення розрахунків; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Вищими балами оцінюється самостійний обґрунтований погляд здобувача щодо конкретної практичної ситуації або проблеми.

Максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів здобувач набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (заліку).

З навчальної дисципліни «Фінанси територіальних громад» проводиться семестровий залік. Здобувач отримує завдання, що містить теоретичні питання з дисципліни, практичне завдання та тестові завдання. У 40 балів, що можливо отримати на заліку, входить: теоретичні питання (20 балів), практичне завдання (14 балів) 3 тести - по 2 бали (сумарно 6 балів). 10 балів ставиться за повне розкриття теоретичного питання. У випадку неповної відповіді зберігається відсоткове відношення розкриття відповіді та бального оцінювання. 14 балів здобувач отримає за повне та правильне (відповідно до чинного законодавства; без математичних помилок) розв'язання практичної задачі. Після підготовки здобувачами конспекту відповіді та розв'язання задачі відбувається його усна відповідь викладачеві. В процесі цього здобувачу можуть бути задані додаткові питання. Також залік може бути проведений у письмовій формі.

Розподіл балів, які отримують студенти:

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)								ІНДЗ	Кількість балів (залікова робота)	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8			
6	6	7	7	6	6	6	6	10	40	100

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	оцінка (бали)	пояснення за розширеною шкалою
зараховано	A (90 – 100)	відмінно
зараховано	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	Добре
зараховано	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	Достатньо
не зараховано	FX (35-49)	незадовільно (з можливістю повторного складання)
	F (1-34)	незадовільно (з обов'язковим самостійним опрацюванням освітнього компоненту до перескладання)

Оцінкою «А» оцінюється повна та аргументована відповідь на теоретичні питання, правильне розв'язання задачі, правильна відповідь на тестові питання. Відповіді повинні розкривати суть матеріалу, що свідчить про вміння аналізувати матеріал та робити змістовні висновки. Відповідь повинна бути чіткою, логічною і послідовною.

Відповідь оцінюється на «В» за умови такого розкриття теоретичних питань та тестових завдань, а також розв'язання задачі, які містять неточності, що не суттєво впливають на зміст завдання.

Відповідь оцінюється на «С» за умови правильного розкриття питань та правильного розв'язання задачі, але у тестах є невірні відповіді.

Якщо підхід викладення матеріалу правильний, але виявляється недостатнє його розуміння, допускаються окремі неточності, виставляється оцінка «D».

Відповідь оцінюється на «Е» у випадку правильного підходу до викладення теоретичного матеріалу та відповідей на тестові завдання.

В усіх інших випадках відповідь оцінюється на «Fх».

Перелік питань для самоконтролю та підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

1. Зміст, суб'єкти й об'єкт фінансів ТГ. Види фінансових відносин на місцевому рівні.
2. Роль фінансів ТГ у соціально-економічному розвитку держави.
3. Функції фінансів ТГ, їх дискусійні аспекти.
4. Територіальна громада як первинний суб'єкт місцевого самоврядування, її повноваження в системі місцевих фінансів.
5. Правове регламентування фінансів ТГ і шляхи його вдосконалення.
6. Поняття, склад і джерела фінансових ресурсів ТГ.
7. Методи мобілізації фінансових ресурсів ТГ та чинники, що впливають на їх обсяг.
8. Фінансова незалежність ТГ, її складові та вимірювання.
9. Комунальний кредит і його форми в Україні. Місцевий борг.
10. Види місцевих запозичень в Україні та їх характеристика.
11. Порядок випуску, обігу та погашення облігацій місцевих позик.
12. Цільові фонди ТГ та проблематика їх формування в Україні.
13. Місцеві податки і збори в Україні.
14. Стан місцевого оподаткування в Україні та шляхи його вдосконалення.
15. Характеристика основних видів місцевих податків і зборів в Україні.
16. Економічний зміст і складові частини місцевих бюджетів, їх характеристика. Дефіцит бюджету ТГ та його покриття.
17. Склад, структура та роль бюджетів ТГ у соціально-економічному розвитку держави.
18. Економічний зміст і класифікація доходів місцевих бюджетів.
19. Економічний зміст і класифікація видатків місцевих бюджетів.
20. Бюджетний процес на місцевому рівні та його стадії. Бюджетний календар складання та затвердження місцевих бюджетів.
21. Складання проекту місцевого бюджету та його затвердження.
22. Виконання місцевого бюджету та звітність про виконання.
23. Повноваження учасників бюджетного процесу на місцевому рівні.
24. Основні завдання та компетенція місцевих фінансових органів у галузі місцевих фінансів.
25. Міжнародні стандарти організації місцевих фінансів. Європейська хартія місцевого самоврядування.
26. Проблеми зміцнення доходної бази місцевих бюджетів.
27. Зміст, принципи та методи бюджетного планування.
28. Кошторисне планування видатків установ, які утримуються з місцевих бюджетів.

29. Методи планування показників місцевих бюджетів та їх зміст.
30. Застосування нормативного методу у бюджетному плануванні.
31. Програмно-цільовий метод планування бюджету та його показники.
32. Об'єктивна необхідність і організація фінансового вирівнювання в Україні.
33. Суть, завдання та інструменти міжбюджетних відносин.
34. Зміст і завдання бюджетного регулювання. Види бюджетного регулювання та їх характеристика.
35. Методи бюджетного регулювання та їх характеристика.
36. Міжбюджетні трансферти та їх види в Україні.
37. Субвенції місцевим бюджетам та їх характеристика.
38. Порядок розрахунку обсягів дотацій місцевим бюджетам.
39. Управління фінансами ТГ: суть, суб'єкти, складові та методи.
40. Аналіз виконання місцевого бюджету за доходами та видатками. Внесення змін до бюджетних призначень.
41. Організація фінансового контролю на місцевому рівні.
42. Принципи, форми та методи фінансового контролю.
43. Оцінка фінансового стану місцевого бюджету.
44. Громадські послуги, їх зміст і особливості надання на місцевому рівні.
45. Місцеве господарство та його роль у місцевих фінансах.
46. Види комунальних підприємств та особливості їх фінансування.
47. Формування доходів і видатків підприємств житлового господарства.
48. Фінанси підприємств комунального господарства.
49. Особливості фінансів транспортних комунальних підприємств.
50. Бюджетний унітаризм і бюджетний федералізм як форми організації міжбюджетних відносин.
51. Проблеми міжбюджетних відносин в Україні та шляхи їх розв'язання.
52. Казначейське обслуговування місцевих бюджетів.
53. Основи організації фінансів місцевих органів влади у зарубіжних країнах.
54. Ідейні засади функціонування місцевих фінансів.
55. Основні теорії місцевого самоврядування у світовій економічній науці.

Зарахування результатів неформальної освіти

У ЗВО діє Порядок визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (<https://www.chnu.edu.ua/media/4g5fzssb/poriadok-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-ta-abo-informalnoi-osvity.pdf>).

Згідно з ним здобувачам можуть бути зараховані результати неформальної освіти з проблем, які відповідають тематиці дисципліни «Фінанси територіальних громад».

Рекомендована література

Основна література:

1. Конституція України.
2. Бюджетний кодекс України: Закон України від 8.07.2010 р. № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
3. Місцеві бюджети. Міністерство фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/local-budgets>
4. Європейська хартія місцевого самоврядування. Законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036
5. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР.

6. Про Державний бюджет України на відповідний рік.
7. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року N 2755-VI
8. Про добровільне об'єднання територіальних громад. Закон України від 5.02.2015 р. № 157-VIII. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-viii>
9. Про засади державної регіональної політики. Закон України від 5.02.2015 р. № 156-VIII. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19>
10. Про співробітництво територіальних громад. Закон України від 17.06.2014 р. № 1508-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18>
11. Децентралізація в Україні. URL: <https://decentralization.ua/>
12. Про реформу. Децентралізація дає можливості. URL: <https://decentralization.gov.ua/about>
13. Особливості бюджетного процесу в умовах воєнного стану. Децентралізація. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/14654>
14. Юнацький М.О. Конспект лекцій з дисципліни «Місцеві фінанси»: ступінь бакалавр. Донець, нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. фінансів і банківської справи. Кривий Ріг: [ДонНУЕТ], 2019. 134 с.
15. Місцеві фінанси. Асоціація міст України. URL: <https://auc.org.ua/galuz/miscevi-finansy>
16. Особливості бюджетного процесу в умовах воєнного стану. Децентралізація. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/14654>

Додаткова:

1. Лозинський Р. Які зміни вносять до Конституції – для централізації чи дестабілізації? *Українська правда*. 2019. 26 грудня. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2019/12/26/7235885/>
2. Климаш Н.І., Багацька К.В., Дем'яненко Н.І., за ред. Т.А. Говорушко. Бюдж. Система: навч. посібник. Львів: «Магнолія», 2017. 296 с.
3. Євдокімова М.О. Місцеві фінанси: навчальний посібник. Харків: 2014. URL: <http://dspace.knau.kharkov.ua/jspui/bitstream/123456789/74/1/%D0%9C%D1%96%D1%81%D1%86%D0%B5%D0%B2%D1%96%20%D1%84%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%B8.%20%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf>
4. Євдокімова М.О. Місцеві фінанси: навч. посібник / М.О.Євдокімова; ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Х., 2014. 343 с
5. Павлюк, К.В. Бюджет і бюджетний процес в умовах транзитивної економіки України: монографія. – К.: НДФІ, 2006. 584 с.
6. Шевчук І.Л., Черепанова В.О., Ставерська Т.О. Бюджетна система: навч. посібник, 2-ге видання, перероблене і доповнене. Харків, 2018. 284 с.
7. Кравченко В.І. Фінанси місцевого самоврядування України: проблеми становлення (1989-2001). К.: КМ Academia, 2001. 460 с.
8. Децентралізація в Україні. Вікіпедія. Вільна енциклопедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Децентралізація_в_Україні
9. Волохова І.С. Місцеві фінанси та перспективи поглиблення фінансової децентралізації в Україні. Монографія. Одеса: 2014.
10. Фінансове забезпечення економічного зростання в Україні: стан, тенденції та перспективи: монографія. За ред. П.О.Нікіфорова. Чернівці: ЧНУ, 2015. 384 с.
11. Татарин Н.Б., Войтович В.В. Місцеві бюджети як фінансова база місцевого самоврядування. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2017. Випуск 11. С. 159-162.

12. Ткачук А., Агранофф Р., Браун Т. Місцеве самоврядування: світовий та український досвід: Посібник. Програма сприяння парламентам України. - К.: Заповіт, 1997. - 186 с.

13. Зайчикова В.В. Місцеві фінанси України та європейських країн / В.В. Зайчикова. К.: НДФІ, 2007. 299 с.

14. Легкоступ І.І., Андрюк А.М. Бюджетна децентралізація в Україні: необхідність, результати та перспективи. *Інфраструктура ринку: Електронний науково-практичний журнал*. Вип. 39. Одеса, 2020. С. 339-345. <http://www.market-infr.od.ua/uk/39-2020>

15. Легкоступ І.І. Проблеми фінансової автономії місцевого самоврядування в Україні. *Сучасні тенденції інституціональних трансформацій фінансової системи України* : кол. монографія / за заг. ред. П.О. Нікіфорова. Чернівці, 2018. С. 27-40. <https://drive.google.com/open?id=1e44OswIY3xKIRa2CHT2yMvhH453Uvkg>

16. Легкоступ І.І., Брязкало А.Є. Актуальні питання фінансової децентралізації в Україні. *Науковий вісник Чернівецького національного університету*. Вип. 786. Економіка. Чернівці: ЧНУ. 2017. С. 41-46. <http://en.chnu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/11/Lehkostup-Briazkalo.pdf>

17. Легкоступ І., Мартинюк А. Фінансовий контроль на місцевому рівні як дієвий інструмент підвищення ефективності бюджетної системи. *Трансформація податкової та обліково-аналітичної систем в контексті сучасних кризових явищ*: матеріали міжнародної науково-практичної онлайн конференції, м. Чернівці, 20 травня 2021 р. Чернівці: Технодрук, 2021, С. 113-116. URL: http://www.chtei-knteu.cv.ua/ua/content/download/konf_20_05_2021.pdf, <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/2064>

18. Нікіфоров П.О., Легкоступ І.І. Вплив російсько-української війни на публічні фінанси в Україні: стан та наслідки. *Економіка та суспільство*. 2024. № 69. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5196>

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-69-86>

Інформаційні ресурси

Офіційні сайти органів державного управління України:

1. Open budget. Державний веб-портал бюджету для громадян. URL: <https://openbudget.gov.ua/>
2. Місцеві бюджети. Міністерство фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/local-budgets>
3. Державна казначейська служба України – URL: <http://www.treasury.gov.ua>
4. Державна податкова служба України - URL: <https://tax.gov.ua/>
5. Державна служба фінансового моніторингу України - URL: <https://fiu.gov.ua/>
6. Державна статистична служба України – URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
7. Міністерство фінансів України – URL: <http://www.minfin.gov.ua>
8. Місцеві бюджети. Open budget. URL: <https://openbudget.gov.ua/local-budget?id=26400100000>
9. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку України - URL: <https://www.nssmc.gov.ua/>
10. Рахункова палата України – URL: <https://rp.gov.ua/home/>

Офіційні сайти пошукових систем, наукових і електронних бібліотек в Україні:

1. Бюджет України: статистичні дані. Ціна держави. URL: <http://cost.ua/budget/revenue/>
2. Електронна бібліотека – URL: www.lib.com.ua
3. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського – URL: www.nbuv.gov.ua
4. Національна парламентська бібліотека – URL: www.alpha.rada.kiev.ua

Політика академічної доброчесності

Здобувачі повинні самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання. В разі використання чужих ідей, розробок, тверджень, обов'язковим є посилання на джерела інформації. Списування під час контрольних заходів має наслідком отримання незадовільної оцінки за відповідний вид роботи.

При вивченні даної навчальної дисципліни потрібно дотримуватися правил академічної доброчесності, викладених у наступних документах:

- 1) Положення про виявлення та запобігання академічному плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича.
- 2) Правила академічної доброчесності у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича.
- 3) Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.